

Recerca Solucions davant la falta de recursos

Comencen les fusions c

La Generalitat demana als investigadors que uneixin esforços per recaptar més fons privats i diners d'Europa

Les retallades del govern del PP en ciència fan trontollar alguns centres de recerca catalans. La Generalitat ha impulsat el programa Suma perquè proposin aliances i siguin més competitius.

MÒNICA L. FERRADO

BARCELONA. Davant la gran retallada del govern espanyol en el pressupost dedicat a ciència –un 38,6% menys des del 2009–, els centres de recerca catalans necessiten més que mai buscar diners fora del marc institucional. Malgrat que la Generalitat té com a objectiu mantenir el pressupost per a recerca, la seva aportació no pot suplir els diners que arriben de Madrid, i el missatge és clar: cal buscar diners a fora –a Europa– o en fons privats. L'estratègia per aconseguir-ho passa per ser més competitius, segons indica el programa Suma, amb el qual el Govern demana als centres de recerca que proposin fusions amb altres centres afins per augmentar la seva massa crítica. De moment ja hi ha vuit centres que han demanat fusionar-se en tres grans instituts científics, i nou més que han establert aliances.

Actualment, els centres de recerca catalans depenen en una mitjana d'un 50% del Plan Nacional de Investigació, uns diners que vénen de Madrid. La Generalitat aporta al voltant d'un 45% dels recursos, que es dediquen sobretot a infraestructures i manteniment, i la resta de les aportacions procedeixen del que poden aconseguir de programes de la Unió Europea o d'altres fons de

finançament privades. Aquests percentatges, però, varien segons el centre. Els més grans capten més diners europeus i privats i, per tant, depenen menys dels diners de Madrid, que poden suposar entre un 10% i un 15% del seu pressupost total. El programa Suma també es traduirà en un estalvi del 5% del pressupost, segons estimacions de Josep Maria Martorell, director general de Recerca. "Aquest no és l'objectiu, però. El més important no és quant estalviarem, sinó quants diners competitius podem mobilitzar estant junts", puntualitza el director general de Recerca.

Units per competir

El programa Suma s'adiu amb les indicacions de l'informe que l'OCDE va emetre el 2010, en el qual avalua el sistema de recerca i innovació a Catalunya. En aquest docu-

ment es reconeix el gran creixement que ha experimentat la recerca catalana en els últims anys, pel que fa a la quantitat i també a l'excel·lència. L'informe destaca la fortalesa del sistema per generar coneixement, però també especifica que "hi ha massa centres públics de recerca i centres tecnològics". Qüestiona si un territori com Catalunya pot mantenir un desenvolupament tan ràpid de centres de recerca associats a la hiperespecialització. L'OCDE subratlla la necessitat d'augmentar la massa crítica per ser més competitius. Dit d'una altra manera, captar més recursos passa per unir-se per ser més grans.

A principis del 2011, en una reunió amb els directors de tots els centres catalans en el marc de l'Associació Catalana d'Entitats de Recerca (ACER), Josep Maria Martorell va presentar el programa Suma i va

S'estudien noves fórmules d'integració

Altres centres estudien el seu model d'integració. Es gesta l'Institut Català de Recerca Aplicada, Innovació i Creativitat Tecnològica (ARTIC), on s'uniran el Centre Internacional de Mètodes Numèrics en Enginyeria (CIMNE), la Fundació Barcelona Mèdia i la Fundació CTM Centre Tecnològic. Un altre projecte és el Suma en Paleontologia Catalana (SPC), entre l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP) i els departaments de la UB i la UAB. També s'estudia la integració de l'Institut Josep Carreras, el Servei d'Hematologia i Trasplantaments de l'Institut de Recerca de l'Hospital de Sant Pau i el Bang de Sang i Teixits.

Les fusions comportaran una ampliació de les línies de treball

Grans en salut global

Al nou Institut de Recerca de Salut Global (ACCIS) s'entrecraran les agendes de recerca del Cresib i del Creal, explica Antoni Plasència, director tècnic del Cresib i codirector del programa Suma en aquest centre. El punt fort del Cresib és l'estudi en països del Tercer Món de malalties infeccioses, com la malària (lidenen la recerca més avançada per

obtenir-ne una vacuna), el Chagas i la malaltia de Pian, entre d'altres. Ara, amb aquesta aliança, la recerca s'ampliarà a altres malalties, com ara el càncer i les cardiovasculars al Tercer Món, i la seva relació amb el medi ambient. Per exemple, estudiaran si els insecticides per combatre els mosquits que transmeten malalties tenen efectes cancerígens.

Serveis arqueològics

El projecte R3 suposa la suma de la paleoecologia, l'arqueologia i el patrimoni cultural. Encara està analitzant quina serà "la foto final", explica Carles Prats, gerent de l'Iphes i coordinador de Suma. S'espera que surtin noves línies de recerca, però sobretot es pretén potenciar la prestació de serveis externs en arqueometria, és a dir, tenir la capacitat que altres con-

tractin el *know-how* i les eines analítiques de què disposen. Els tres centres que se sumen cobreixen un període molt més ampli de l'estudi de la humanitat. Des de l'evolució humana, des de fa un milió i mig d'anys fins al món romà. També s'espera que les tècniques en paleoecologia es puguin aplicar a la recerca del patrimoni de diferents èpoques.

le centres de recerca

CREIXEMENT
01. El 2006 es va inaugurar el Parc de Recerca Biomèdica. FRANCESC MELCION 02. El Banc de Sang i Teixits es va traslladar a la seu del 22@ el 2010. CÈLIA ATSET

ser molt franc a l'hora de plantejar qui hauria de pensar a buscar companys de viatge: "Si en els pròxims tres o quatre anys el Plan Nacional va de baixa [com està passant] i el que la Generalitat hi posa pot mantenir-se però no créixer, ¿creieu que la vostra institució aguantarà? Si la resposta és *no*, plantegeu-vos sumes", els va dir.

Creixement desmesurat

Catalunya té 47 centres de recerca, que s'han anat creant des del 2000. Des de la mateixa Generalitat es reconeix que des del punt de vista estructural s'ha acabat creixent massa. "Això que cada 25 individus fem un centre no passa enlloc del món, perquè no pots accedir a grans projectes", especifica Martorell. A més, "cada centre significa tenir un gerent, algú de finances, algú de recursos i algú de comunicació", raona

Martorell. Els centres que s'uneixin compartiran recursos, serveis científic-tècnics i part del personal. "No sobra ni un científic, el que cal és una reestructuració per ser més competitiu", subratlla Josep Maria Martorell. La reestructuració del model català de recerca s'inspira en d'altres. "El nostre model seria el Max Planck Institute [d'Alemanya, i que està entre els millors del món], que té 80 instituts però que en realitat són uns 300 centres que comparteixen espais, equipaments i projectes. Cada un és petit en el seu tema, però estan units per sortir a fora junts", explica Martorell.

Sinergies profitoses

Una de les fusions més notables és la creació del nou Institut de Recerca de Salut Global (ACCIS), que serà el resultat de la fusió entre el Centre de Recerca en Salut Inter-

Moviments
Vuit centres de recerca han demanat fusionar-se en tres grans instituts

Tisorada
La retallada en ciència a l'Estat ha sigut del 38,6% des del 2009

nacional de Barcelona (Cresib), que lidera Pedro Alonso, el Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (Creal) i l'Institut de Salut Global de Barcelona (Isglobal), que finança la Fundació Bill i Melinda Gates. Entre tots tres sumaran unes 320 persones, entre investigadors i personal tècnic. El 2012 van publicar un total de 300 articles científics.

També es crearà l'R3, un acrònim que serveix de paraigua a la futura integració entre l'Institut Català de Paleoeologia Humana i Evolució Social (IPHES) –el centre que dirigeix Eudald Carbonell–, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) i l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC). Una tercera fusió donarà com a resultat l'ICN2, del qual formaran part l'Institut Català de Nanotecnologia i el Centre d'Investigació en Nanociència i Nanotecnologia del CSIC. D'altra banda, altres centres ja han iniciat noves aliances. És el cas del Banc de Sang i Teixits, la Fundació Carreras i el Servei d'Hematologia de l'Hospital de Sant Pau, que s'han unit per ampliar la seva recerca en leucèmia.

En els pròxims mesos s'aprovaran mitja dotzena de noves fusions i aliances, que podrien significar la integració d'una vintena de centres més. Entre aquests nous moviments hi ha la fusió del Centre de Regulació Genòmica (CRG) –del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona– amb el Centre Nacional d'Anàlisi Genòmica (CNAG) –del Parc Científic de Barcelona. —

Una pancarta desplegada ahir a la plaça de Sant Jaume. NÚRIA DOMÈNECH

Els doctorands surten al carrer contra la retallada en investigació

AURI GARCIA MORERA

BARCELONA. El col·lectiu dels doctorands va sortir ahir al carrer per protestar contra l'augment de les taxes de matrícula i la retallada de beques i sous. En un acte a la plaça de Sant Jaume de Barcelona, desenes de persones amb la samarreta taronja característica dels investigadors van participar en una sessió d'elaboració de pòsters científics. Entre d'altres, van preparar pancartes amb lemes com "Perill! Científics amb ideals en aquesta zona", escrit en anglès per als turistes que passejaven per la plaça.

Abans, en un acte a l'aula magna de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, es va presentar la campanya *Tom-bem el decret*, que ha interposat un recurs contenciós administratiu contra el decret de preus universitaris de la Generalitat, i els resultats d'una enquesta sobre la situació dels doctorands catalans. Segons aquesta enquesta, amb més d'un miler de participants, prop de la meitat dels doctorands catalans han fet part del seu doctorat sense percebre remuneració.

La jornada reivindicativa la van impulsar assemblees com Doctoreds Diagonal, D-Recerca, l'assemblea de tercer cicle de la UAB o UdG.Doc. A l'acte a la Universitat de Barcelona hi va participar l'extractor de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) Josep Ferrer, que recordava que a l'augment de les taxes de matrícula i les retallades de beques i sous cal sumar-hi la "incertesa" en la convocatòria i el pagament de les beques, i un "empitjorament" de la situació laboral.

Ferrer també alerta que aquesta situació s'emmarca en una "política de desmantellament de la investigació" per part del govern espanyol, que "aposta per un model productiu sense R+D". L'extractor lamenta que en dos anys s'hagi "retrocedit" tot el que s'havia "avançat en deu". —

Nous productes amb grafè

Actualment l'Institut Català de Nanotecnologia (ICN) ja forma part d'un gran projecte europeu de recerca sobre el grafè. La seva participació en aquest camp se centra sobretot en recerca bàsica, per millorar el rendiment del grafè. Però amb la seva fusió amb el centre del CSIC, per formar junts l'ICN2, s'espera poder ampliar la participació en el projecte del grafè a al-

tres apartats sobre noves aplicacions, explica Pablo Ordoñan, director de l'ICN. L'objectiu és participar en el desenvolupament de plaques solars més eficaçes i més econòmiques a partir d'aquest material. També volen integrar-se en el consorci internacional amb una línia de recerca per desenvolupar condensadors per emmagatzemar energia.